

પ્રેમભક્તિ-ગ્રંથમાળાના
નવીન ગ્રન્થો

		પ્રથમાવૃત્તિની સાલ
૧૭,	શકુન્તલાનું સંભારણું	૧૯૨૬
૧૮,	યુગપલટો અને મહાસુદર્શન	૧૯૨૭
૧૯,	ઉદ્બોધન	૧૯૨૭
૨૦,	અર્ધશતાબ્દિના અનુભવબોલ	૧૯૨.
૨૧,	સંસારમન્થન	૧૯૨૭
૨૨,	વિશ્વગીતા	૧૯૨૭
૨૩,	ઇન્દુકુમાર, અંક ૨ જો	૧૯૨૭
૨૪,	ન્હાના ન્હાના રાસ, ભાગ ૨ જો	૧૯૨૮
૨૫,	ગીતમંજરી	૧૯૨૮

ત્રીજી આવૃત્તિ : વસન્તોત્સવ; ત્યાગ-ત્યાગનાં ઉ[illegible]

૧૯૨૮માં છપાશે

પ્રથમાવૃત્તિ : ગોપગર્વગીતા; પાંચ ઉપનિષદો [illegible] :

બીજી આવૃત્તિ : શકુન્તલાનું સંભારણું ; કેટલાંક કાવ્યો.

ત્રીજી આવૃત્તિ : ઇન્દુકુમાર, અંક ૧ લો.

છઠ્ઠી આવૃત્તિ : ન્હાના ન્હાના રાસ, ભાગ ૧ લો.

પ્રેમભક્તિ-ગ્રન્થમાલા



	પ્રથમાવૃત્તિની સાલ
૧, કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૧ લો	૧૯૦૩
૨, રાજસૂત્રોની કાવ્યત્રિપુટિ	૧૯૦૩–૦૫–૧૧
૩, વસન્તોત્સવ	૧૯૦૫
૪, કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૨ જો	૧૯૦૮
૫, ઈન્દુકુમાર, અંક ૧ લો	૧૯૦૯
૬, ન્હાના ન્હાના રાસ, ભાગ ૧ લો	૧૯૧૦
૭, શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા, સમશ્લોકી	૧૯૧૦
૮, જયા–જયન્ત	૧૯૧૪
૯, મેઘદૂત–સમશ્લોકી	૧૯૧૭
૧૦, ઉષા	૧૯૧૮
૧૧, ચિત્રદર્શનો	૧૯૨૧
૧૨, રાજર્ષિ ભરત	૧૯૨૨
૧૩, પ્રેમકુંજ	૧૯૨૨
૧૪. પ્રેમભક્તિ–ભજનાવલિ	૧૯૨૪
૧૫, સાહિત્યમન્થન	૧૯૨૪
૧૬. [illegible] ગ્રન્થો, સમશ્લોકી	૧૯૨૫



પ્રેમભક્તિ-ગ્રન્થમાલા

ગીતમંજરી

ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ

ઈ. સ. ૧૯૨૮

વિ. સં. ૧૯૮૫ ૬૨૧ રૂપિયા

કિંમત [illegible] [illegible]

પ્રકાશક : ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ,
ભદ્ર, અમદાવાદ
આવૃત્તિ પહેલી : પ્રત ૨૩૦૦

પ્રેમભક્તિ-ગ્રન્થમાલાના આડતિયા

૧, **અમદાવાદ :** શ્રી જીવનલાલ અમરશી, પીરમશા રોડ
શ્રી ખડાયતા મુદ્રણકલા મન્દિર, ચાર રસ્તા
શ્રી સુન્દરીસુબોધ ઓફિસ, આકાશેઠ કૂવાની પોળ
શ્રી શંભુલાલ જગશી, માદલપુર

૨, **મુંબઇ :** શ્રી ગુજરાતી પ્રેસ, કોટ
શ્રી જીવનલાલ એન્ડ સન્સ, ભાટિયા મહાજનવાડી, કાલકાદેવી
શ્રી સી. હિંમતલાલની કંપની, પોપટવાડી
શ્રી ગટુલાલ ને કંપની, પ્રાર્થનાસમાજ કને, ગિરગામ

૩, **સૂરત :** રા. કાલિદાસ શેલત, 'પ્રતાપ' ઓફિસ

૪, **ગોધરા :** રા. ભીખાભાઈ વ્યાસ, 'બાલક' ઓફિસ

૫, **કરાંચી :** મન્ત્રીજી, ભ્રાતૃસેવામન્દિર, નાનકવાડા

૬, **વડોદરા :** શ્રી પુસ્તકાલય સહકારી મંડળ
શ્રી એમ. સી. કોઠારીની કંપની, રાવપુરા

૭, **કલકત્તા :** એસ. કુશળચન્દની કંપની, હેરિસન સ્ટ્રીટ

૮, **રંગુન :** એસ. કુશળચન્દની કંપની, ૩૨મી ગલી

૯, **રાજકોટ :** શ્રી ન્હેચર મેઘજી, પરામાં

૧૦, **ગોંડળ :** શ્રી પીપરિયા કંપની, ભોજપરા

૧૧, **નડિયાદ :** શ્રી બાલુભાઈ ફૂલચંદ શાહ, ઘોરા પોળ

મ્હારો ઝરૂખો વીર ! સાગરને તીર;
સાગરને તીર,
નીચે ઉછળે છે નીર :
મ્હારો ઝરૂખો વીર ! સાગરને તીર.

ધીરી ધીરી લહર બોલે બોલડા ગભીર;
પ્રભુની ઝકોર છાંટે દેવના સમીર;
ચન્દ્રવર્ણાં મોતી રચે રસનાં એ તીર;
આભને આંગણે વસે જ્હાં આભના અમીર :

મ્હારો ઝરૂખો વીર ! સાગરને તીર.

તો ગુજરાત કને કંઈક વર્ષોથી છેઃ ગામડે ને શહેરે, જાહેર સમારંભોમાં ને ખાનગી મિત્રમંડળોમાં. લલિતજીએ સત્કારપૂર્વક ગાયાં છે. ૧૯૨૧માં "ચિત્રદર્શનો"નું પુસ્તક પ્રગટ થયું ત્યારે મારો ગીતસંગ્રહ છપાવવાનું વચન આપ્યું હતું. આજ સાતે વર્ષે તે પાળું છું, ને આ "ગીતમંજરી" ગુર્જર પ્રજાના કરકમલમાં ધરૂં છું. મ્હારા રાસ ને ભજનોના સંગ્રહ છપાયા છે; શબ્દચિત્રો ને રણગીતો નિરનિરાળાં પ્રગટ થયાં છે. એ ચારે અને આ પાંચમા સંગ્રહમાં સજાતીયતા પ્રત્યેક સંગ્રહનું ધોરણ છે. છતાં કોક કાવ્યો **Overlapping species** જેવાં હોય છે, ને જૂજ એવાં એકથી વધારે સંગ્રહમાં છપાયાં છે. બેત્રણેક સિવાય અન્ય ગીતોનો અનુક્રમ કક્કાવારી છે એ તો કહેવા જેવું યે નથી.

મ્હારી સાહિત્યોપાસનાની કદાચ નિર્બળમાં નિર્બળ કલા આ સંગ્રહમાં આજ દાખવું છું. ગાતાં–વગાડતાં મ્હને આવડતું નથી. મ્હારો કંઠ પુરૂષનો છે. હારમોનિયમ શીખવાના થોડાક પાઠ લીધા હતા ત્યારે ત્રીજે દિવસે અખંડ સૂરધારા વગાડી હતી. લલિતછન્દ ને 'રૂડા લાગો છો રાજેન્દર ! મન્દિર આવતા રે' એ ફેરણો : એ બે ગીતો ફ્રીડલ ઉપર વગાડતાં પખવાડીએ શીખ્યો હતો. બંસી વગાડવાના કોડ હતા, તે ઘણા ઉધામા પછી કોડ જ રહ્યા છે. મણિભાઇ–કાન્તને ને મણિભાઇ–રણજિતરામને ને પઢિયારજીને મ્હારૂં ગાવું ગમતું. પણ કાન્તનો કંઠ તો મ્હારાથી યે ઘેરો–પૌરૂષેય હતો; અને રણજિતરામને ને પઢિયારને તો હતા સંગીત એટલે પરગ્રહક.

છતાં હું જાણું છું કે મ્હારૂં ગાવું મિત્રમંડળને ગમે છે અને તે, ભાવતલ્લીનતા ઉપરાન્ત, એક કારણે: તાલ અને ઢાળની અખંડિતતાને લીધે ગાવામાં આવતા હીંચના હિન્ડોલને કારણે. ઉસ્તાદી સંગીત મ્હને આવડતું નથી, મ્હને ગમતું યે નથી. પણ હીંચના હિન્ડોલના મ્હને પરમ ભાવ ને આદર છે. કવિતામાં ડોલનનો હું રસિયો છું, સંગીતમાં ઝૂલનનો હું રસિયો છું. પરન્તુ મ્હને કે મિત્રોને ગમે છે તે જનતાને ગમશે જ એમ કંઇ કહેવાય નહિ.

અને આ "ગીતમંજરી"માં ઉસ્તાદી સંગીતના રાગો છેક જ નથી એમ નથી. 'જોગીડા ! વસાવી આ વનની વાટ' એ એક ગીત એક જ બેઠકે સોળ નિરનિરાળાં રાગરાગણીમાં આપણા 'ઓલિયા જોશી'એ રાજકોટમાં ગાઇ સંભળાવ્યું હતું. 'પરમ પ્રેમ પરબ્રહ્મ'માં તાનસેનજીના 'પ્રથમ મણિ ઓહંકાર'ના કલ્યાણ તાલ ધ્રુપદની જમાવટ છે. 'એક જ્વાલા જલે તુજ નેનનમાં' એ તો સર્વવિદિત લોકગત પ્રખ્યાત કવ્વાલી છે. 'ઉગે છે પ્રભાત આજ ધીમે ધીમે' એમાં પ્રભાતના બિભાસની છાયા છે. 'માનવનાવ' અને 'જગત ઝૂલે રસઝોલે' એ ભૈરવીઓ છે. 'મન ગગન મ્હડી કંઇ ઘોર શોર' એ મલ્હાર છે. 'પેલા બાલકરૂપ બાલંગ' અને 'મ્હારો હીંચકો રે આગર વેલડીની માંહ્ય' એ બન્ને સારંગ છે. 'વેણુ વાગ્યે ને કહ્યું' એ ધનાશ્રી તેમ જ ભૈરવમાં ગવાય છે. કુમરી ને સોરઠ, આશા ને માલકોશ ને જયદેવજીની એકાદી અષ્ટપદીનો ઢાળ આ સંગ્રહમાં શોધનાર કદાચ નિરાશ નહિ થાય. પણ એ સહુ સંગીતની પ્રેરણાનાં નહિ, જ્ઞાનનાં યે નહિ, અનુકરણનાં દૃષ્ટાન્તો છે. કેટલાંક ગીતોના નાટકિયા રાગો છે, કારણ કે નાટકોને માટે જ તે બનાવેલાં હતાં.

ઉસ્તાદી સંગીત અને નૃત્ય ગુજરાતમાં પ્રથમથી જ ઓછાં છે; ને છે તે આજ દેવમન્દિરોમાં કે રામજણીઓને ત્‍હાં જઇને વસેલાં છે. સંસારને સિંહાસને એમને શી વિધે પાછાં આણીને પધરાવવાં એ આજના આપણા સંસારશાસ્ત્રીઓએ ઉકેલવાનો એક સંસારકોયડો છે. વાર લાગશે, કલાકારો કેટલીક પછડાટો ખાશે: છતાં મ્હને તો આશા ને આસ્થા છે કે કુંજે કુંજે ને કુટુંબે કુટુંબે ન્હાનોમ્હોટો હિન્ડોલો ડોલે છે એ આપણા ગુર્જર સંસારે શાસ્ત્રીય સંગીત ને નૃત્ય પણ પાછાં પધારશે.

અને આજેય શું ગુજરાત સંગીતશૂન્ય કે નૃત્યભૂલેલો છે? ગુજરાતના વસન્તોત્સવ જૂવો, શરદુત્સવ નિહાળો; શેરીશેરીના નવરાત્રિના ગરબા, તીર્થતીર્થના સમારંભ, શીવરાત્રિની શ્રાવણી પૂજાની પુનમપુનમની ભજનમંડળીઓને નિરખો; ને પછી, ઉચ્ચરનારાં! અભિપ્રાય ઉચ્ચારો. ગુજરાત સંગીતસૂનો નથી, ગુજરાત નૃત્યસૂનો યે નથી. સાદું સુમધુર સહુસુલભ છતાં કલાવન્તું ને ભાવઉછળતું ગુજરાતનું સંસ્કારી સંગીત ને નૃત્ય સંસારઅભ્યાસીને ગુજરાતભરમાં નિરખાશે. ગુર્જર સંસારનાં શાસ્ત્રીય નૃત્યસંગીતની એ સારીગમ છે. એની સૂરાવટ ઘૂંટી ઘૂંટીને સંસારસંગીત રચશે તે સંસારશાસ્ત્રી સફળતા શીઘ્રે સાધશે.

પણ સંસાર! ભૂલતો મા: પાપઉપાર્જન એ સૌન્દર્ય નથી, કે કલા નથી. કવિતા કળા કે સાહિત્ય; સંગીત નૃત્ય કે ચિત્ર; સંસારસુધારો નવઉત્સવસમારંભો કે અસહકાર; એ સૌમાં પવિત્રતા જેટલી પળાશે એટલાં પ્રજાજીવનમાં એ ઝીલાશે ને સત્કારાશે. કલા ને સૌન્દર્યના પાયા પ્રભુ જેટલા અમ્મર છે.

ફૂલડોલ, સં. ૧૯૮૪ — ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ

ગીતમંજરી

ત્રિભુદાસ. બાપુભાઈ. પટવારી.

૧

જાગો ઓ મહાકથા મનુષ્યમોહિની,
અહો ભારતકુલ !

ગાજો એવ કાલાતીત યજ્ઞના યશગીત હો !
કોટિ કોટિ નરનાર !
ગાજો એવ ગુણગાન :
એક ધૂન, એક શબ્દ, એક ભાવ, ભારતકુલ !

જાગો ઓ મહાકથા મનુષ્યમોહિની,
અહો ભારતકુલ !

૨

અનુભવમાલા લખું કે ન લખું, ત્હો યે શું ?

ગહન સત્યો સુખદુઃખ બની આવે;
વીતકજાપો જપું કે ન જપું, ત્હો યે શું ?

મહાતત્ત્વો અશિથિલ ગૂંથાઇ એકાં;
હવે આંખો ભરૂં, કે ન ભરૂં, ત્હો યે શું ?

કૃપાઅશ્રુ પ્રિયનાં મળ્યાં હતાં તે;
કરુણગીતો રડું, કે ન રડું ત્હો યે શું ?

હતાં વ્હાલાં અણમોલ, વિખેરાયાં;
ભવન સાજે સજું કે ન સજું, ત્હો યે શું ?

અનુભવગીતો લખું. કે ન લખું ત્હો યે શું ?



અમારે આંગણે તો એકદા કોયલ હતી પેલી:
  છૂપીને ડાળ બેઠી'તી, મધુર ગીત બોલતી ઘેલી.

ઊંડાં સ્મિત વેરતી રમતી નવલ રજની નભોમંડપ:
  અને શશિરાજ સખિશીર્ષે ઝુલવતા જ્યોત્સ્નિકાવેલી.

દિશાઓ ગાજતી ગીતે, ઉછાળા લેતું'તું હૈયું:
  સખિ ! ક્યહાં એ સુણું જઈને ? ઉડી રસ કોકિલા રેલી.

વિરલ અન્ધાર વરસી મેઘમંડળની ઘટા ડોલે:
  ડૂબી અન્ધારમાં અવની, ડૂબી સૌ પૂર્વની કેલિ.

પધારો ઓ ! હવે દિગમ્બર ! સુણાવો સૂર તમારા એ:
  ગહન નિઃશબ્દતા જગની નહીં તો ઉર જશે કેલી.

પળે પળ જો ! ગગનપન્થે અમીદીપ લઈ ઉગી તારા:
જગતના સ્નેહીઓને ન્હોતરે એની અમૃતહેલી.

હજો અન્ધાર કે જ્યોત્સ્ના, હજો ગીતશબ્દ કે શાન્તિ:
હૃદય ઉછળે હૃદય મળતાં, હૃદયઉર્મિ ન કો છેલ્લી.

ઉગી એ આશની તારા, નયન ગોટ્યાં ત્યહાં રહેશે;
જીવનની તારલી ! ત્હારે કિરણ મુજ હોડી મ્હેં મ્હેલી.

કદી તો તો સુહાગી સાડીમાં સન્તાડીને ત્હારી
વદીશ, મુગ્ધભાવ તુંજ પીતાં, હૃદયની વાત, અલબેલી !

—કદી સુકુમાર ગુલસૌન્દર્યના તુજ તેજમાં રસીલી !
કહીશ મંજુહાસ તુજ ઝીલતાં, હૃદયની વાત, અલબેલી !
હૃદયની વાત, અલબેલી !

*

૭

અહો ! જગતઝાળમાં તપ્યાં તપસ્વીઓ !
આત્મછાંયડીને શોધતા મુમુક્ષુઓ !

પ્રેમકુંજની ઘટાઓ છે સોહામણી,
રસની વાડીની વસન્ત છે રળિયામણી.

અહીં પ્રેમ કેરા ભવ્ય જગતપ્રાણ છે:
અહીં સનાતન તીર્થ ને કલ્યાણ છે.

રમણભોમ શી વિશાલ છે અગાસીઓ,
ત્હાં પધારજો, રસપન્થના પ્રવાસીઓ !

પરમ પ્રેમનાં પૂજારી હો તે આવજો !
હૃદયથાળમાં પૂજાપો ભરી લાવજો !

૮

અહો ! જોગી તણા જયકાર
આખું બ્રહ્માંડ ભરે;
હરિના ભજનો ધરનાર
જગે જયયાત્રા કરે.

યુદ્ધ જીત્યો રણસ્થંભ જીત્યો જેહ,
લોક જીત્યો જેણે ક્રોધને જીત્યો;
લક્ષ્મી જીત્યો જેણે લોભ જીત્યો,
કંઇ દુઃખ જીત્યો જેણે શોકને જીત્યો;

ધન જીત્યો જેણે યશ જીત્યો,
ત્યાં હો મોક્ષ જીત્યો જેણે આનંદ જીત્યો;

૧૦

અહો ! ધન્ય–ધન્ય ! હો !
બ્રહ્માંડ કહે છે કે બ્રહ્મ છે;
અહો ! ધન્ય–ધન્ય ! હો !
દુનિયાં કહે છે કે દેવ છે.

વડાં પાથર્યાં આભનાં પત્ર કાળાં,
લખ્યા તેજના શબ્દથી મન્ત્રમાળા;
દિશાકાલદોરે ગૂંથ્યાં સૌ ખગોળે :
મહાગ્રન્થ બ્રહ્માંડનો બ્રહ્મ બોલે.

અહો ધન્ય ધન્ય હો !
બ્રહ્માંડ કહે છે કે બ્રહ્મ છે.

૧૧

અહો પ્રેમજ્યોતિ ! પરમ પ્રેમજ્યોતિ !
મહાવિશ્વ તુજ આરતી વધાવે :
ચારૂ રવિચન્દ્રની કાન્તિને ઝંખવે
તુજ શિખા ઓપી જગ ચાવે.

આત્મનાં કિરણ જગદાત્મનાં કિરણ શું
આયુભરની ગૂંથે ગ્રન્થી,
જ્યોત શું જ્યોત ભળી હોય ઉદ્યોત,
તે ઓળખે પ્રેમનાં પન્થી :
અહો પ્રેમજ્યોતિ ! પરમ પ્રેમજ્યોતિ !

હૃદયને ધામ, ને નયનને ગોખ,
ને ગગનની અગાસીને ખોળે,
સકલ રસસાર સંસારસિંહાસને
ડોલતા દીપ અગી હોળે :
અહો પ્રેમજ્યોતિ ! પરમ પ્રેમજ્યોતિ !

❧

૧૨

અહો ! પ્રેમના પરિમલે પ્રકાશતું
રે ! મ્હારૂં ચંપાનું ફૂલ. ધ્રુવ.

કેસર પાળેલ, કુંકુમકંકોળેલ,
આંખડલી શું અમૂલ;
અધરામૃત સમું અમૃતે ભરેલું,
ભમરા ! એ કાં ભૂલ ?
રે ! મ્હારૂં ચંપાનું ફૂલ.

વદનકટોરી શું વિલાસતું
રે ! મ્હારૂં ચંપાનું ફૂલ;
અહો ! હૃદયકટોરી શું વિહાસતું
રે ! મ્હારૂં ચંપાનું ફૂલ.

૧૩

આવજો-આવજો યમુનાઘાટ, ત્ય્હાં મળશું.
આવજો-આવજો, ગાયો લાવજો,
ત્ય્હાં ચરાવજો,
આવજો યમુનાઘાટ, ત્ય્હાં મળશું. ધ્રુવ

એક મીટ બીડું ત્ય્હાં તો બીજી મીટ ઉઘડે:
વ્હાલાંની જોઉં હું જલતીર વાટ:
યમુનાઘાટ, ત્ય્હાં મળશું.

આંસુડાં ન નીતરે, ન ઘેન મ્હારાં ઉતરે:
વિશ્રંભ ન આંખના ઉઘાડ:
યમુનાઘાટ, ત્ય્હાં મળશું.

પધારો, પધારો, એક તરસ દરસની:
પ્રાણ કેરા માંડી મ્હેલ્યા પાટ,
યમુનાઘાટ, ત્હાં મળશું.

દૂધલડાં દ્હોશું, પીશું ને પાશું:
મટુકી ભરી લઇશું જગને માટ:
યમુનાઘાટ, ત્હાં મળશું.

ધેરી-ધેરી મોરલીમાં સાગરના શબ્દ વાજ્ગે;
લખજો બ્રહ્મલેખ મ્હારે લલાટ,
યમુનાઘાટ, ત્હાં મળશું.

આવજો-આવજો યમુનાઘાટ, ત્હાં મળશું;
આવજો—આવજો, હૈયાં લાવજો,
ત્હાં ચરાવજો,
શ્યામયમુનાને ઘાટ, ત્હાં મળશું.

૧૪

આવો આષાઢે આંગણે, આવો ફરી ફરી;
ઘાટા ઘુમાવો ઘોર, ના આવો ફરી ફરી.

નિરાંતે સ્વર્ગના મેરી વગી ભૂરા તન દેશ:
પ્રભાતના કંકુ આંગે આવો ફરી ફરી.

નથી ઉપકાર કર્યું કંઈ, કર્યું ન શું ગોઝું:
નવલ નવ પ્રેમ ગાઈએ, આવો ફરી ફરી.

નથી કંઈ પૂજનાં પૂજો પ્રાર્થના આ આવાસ:
હાર્દ ગાજે ગંજ આવો ફરી ફરી.

નયન જોતી હજુ ના નેહ ઝાંખપનાં નરવાન:
પ્રાણ્યતે જોઈ હજુ જાણી આવો ફરી ફરી.

સુહાવી વિશ્વના અન્ધાર અમૃતને પગલે,
કૃપાથી આંખડી આંજી આવો કદી કદી.

દેવી ! અમારે આંગણે આવો કદી કદી;
પૂર્યો હૃદયનો ચોક, ત્ય્હાં આવો કદી કદી:
આવો અમારે આંગણે, આવો કદી કદી.



૧૬

ઉગે છે પ્રભાત આજ ધીમે ધીમે;
ઉગે છે ઉષાનું રાજ્ય ધીમે ધીમે:
ઉગે છે પ્રભાત આજ ધીમે ધીમે.

રજનીની ચુંદડીના
છેડાના હીરલા શા
ડૂબે છે તારલા આજ ધીમે ધીમે:
ઉગે છે પ્રભાત આજ ધીમે ધીમે.

પરમ પ્રકાશ ખીલે,
અરૂણનાં અંગ ઝીલે ;
જાગે પ્રભુ વિશ્વમાં આજ ધીમે ધીમે;
જાગે પ્રભુ જીવમાં આજ ધીમે ધીમે:
ઉગે છે પ્રભાત આજ ધીમે ધીમે.

❧

૧૯

એક જ્વાલા જલે તુજ નેનનમાં,
રસજ્યોત નિહાળી નમું-હું નમું;
એક વીજ ઝગે નભમંડલમાં,
રસજ્યોત નિહાળી નમું-હું નમું.

મધરાતના પહોર અઘોર હતા;
અન્ધકારના દોર જ ઓર હતા;
તુજ નેનમાં મોરચકોર હતા:
રસજ્યોત નિહાળી નમું-હું નમું.

અહા ! વિશ્વનાં દ્વાર ખુલ્યાં-ઉઘળ્યાં;
અહા ! અગમધૂતને બ્રહ્મયોગ મળ્યા;
અહા ! લોચન લોચન માંહિ ઢળ્યાં:
રસજ્યોત નિહાળી નમું-હું નમું.

દગઆણુથી પ્રારબ્ધ લેખ લખ્યો;
કંઇ પ્રેમીએ પ્રેમપથી પરખ્યો;
અને આત્માએ આત્મનને ઓળખ્યો:
રસજ્યોત નિહાળી નમું-હું નમું.

✽

૧૯

ગાય શા ગુણાનુવાદ ત્હારા ! કહો જયતિ જય !
જયતિ જય પ્રેમજ્યોતિ ! ત્હારા, અહો ! જયતિ જય !
દેશદેશે, ખંડખંડે, ભોમભોમે
જયતિ જય !

જયતિ જય ! જીવનજ્યોત !
જયતિ જય ! ઉરઉદ્યોત !
જયતિ જય ! ઓતપ્રોત !
આયુની રસધારા : અહો ! જયતિ જય !
ગાય શા ગુણાનુવાદ ત્હારા ! વિ.

લોકલોકનો ઉજાસ,
દેવદેવનો સુવાસ,
યુગયુગનો એ ઉચ્છ્વાસ
પરમ પ્રેમનો પ્રકાશ :
ગાય શા ગુણાનુવાદ ત્હારા ! વિ.

દેશદેશે ખંડખંડ ભોમભોમે
ગાઓ, સહુ મહિમા એ ગાઓ—ગાઓ.

નરઉરની નારીપૂજા,
નારીઉરની નરપૂજા, ગાઓ—ગાઓ.

દેશદેશે ખંડખંડ ભોમભોમે વિશ્વવિશ્વ
ગાઓ, સહુ મહિમા એ ગાઓ—ગાઓ.

ગાય શા ગુણાનુવાદ ત્હારા ! કહો જયતિ જય !

૨૦

ઘન ગગન ચ્હડી કરે ઘોર શોર;
ભણે તુજ કુલયશના જોર—દોર;
ઘન ગગન ચ્હડી કરે ઘોર શોર.

નિરખો ઉજાસ, નૃપ ! ભયો ભોર,
વનવન ગરજે, નૃપ ! મોર મોર;

ઝીણી જલઝકોર
ઉગતે પહોર
ભણે બિરદ ઓર
નૃપ ! ઠોર ઠોર.

ઘન ! ગગન ચ્હડી કરે ઘોર શોર.

૨૧

ચાલો, ચાલો, સલૂણી ! રસકુંજમાં.

ચાલો, ચતુર સુજાણ !
ઉગ્યા નયનોમાં ભાણ;
મ્હારા પરમ કલ્યાણ !
રસકુંજમાં.

ચાલો રસની સરિતાને ઘાટ હો !
ચાલો ફૂલડાં ને વેલી પૂરે વાટ હો !
મ્હારા રસિયાને માટ
રસકુંજમાં.

ખીલ્યો સુન્દર શો બાગ ! (૨)
માંહી મધુરા પરાગ: (૨)
મ્હારા અખંડ સૌભાગ્ય !

રસકુંજમાં.

ચાલો, ચાલો, સજની ! રસકુંજમાં.



૨૨

ચાલો, વતનની કુંજ નિહાળો, સખિ !
આજે પ્રેમભૂખી મ્હારી આંખડીઓ:
ચાલો, વતનવિશ્રામે વિરામો, સખિ !
આજે પન્થથાકી મ્હારી આંખડીઓ. ધ્રુવ

કંઈ કુદરત લોલ-વિલોલ દીઠી,
કંઈ સુન્દરતાની સુરમ્ય પીઠી:
પણ વતનની વાત તો ઓર મીઠી :
પ્રેમભૂખી મ્હારી આંખડીઓ;

કંઇ ભરબક દ્હાડે ભૂગોલ હતો,
કંઇ તગતગ રાતે ખગોલ હતો ;
પણ ઘડી ઘડી સહુ સૂનકાર હતો:
આજે પન્થથાકી મ્હારી ચાખડીઓ.

એહ બાલપણાનાં મીઠાં સ્મરણાં,
એહ યૌવનની કંઇ રસરમણા !
દગદગથી વહે પ્રેમનાં ઝરણાં !
આજે પ્રેમભૂખી મ્હારી આંખડીઓ !

૨૬

જગત ઝૂલે રસઝોલે,
અદ્‌ભુત કો પ્રેમને હિન્ડોલે,
હિન્ડોલે, હિન્ડોલેઃ
ઝૂલે રસઝોલે.

ધરતી અનન્ત ડોલે,
બ્રહ્માંડો બીજે છોળે,
પરબ્રહ્મ કેરે ખોળેઃ

ઉરે-ઉરે કોકિલા કો બોલે,
કલ્લોલે, વિલોલેઃ
ઝૂલે રસઝોલે.

૨૪

જગતની ભૂલભૂલામણીમાં
રખે ! બાપુ ! ભૂલો પડતો :
જજે, શર શો. જીવનપન્થે
સીધો, ઇતિહાસને ઘડતો.

નદીનું આ વહે ઝરણું,
કિરણ ઉતરે પ્રભાવરણું:
સુજન ! એ ભાગ્યનું ભરણું :
અમૃતનો ઓઘ જો ! ચ્હડતો.

જગત સુણ ! જો ! પુકારે છે,
'શું આવે કો ? ઉગારે છે ?'
ફરજ એ આર્ય ! ત્હારે છે,
યુગે યુગો ઉરે ઉડતો.

વરસ ગો મેહુલે ત્હારે,
ભીંજવ જગતે સુધાધારે:
જૂવે તુજ વાટ ભવઆરે,
ભૂખ્યાંતરસ્યાંના આત્મન્ તો.

જગતની ભૂલભૂલામણીમાં
રખે ! આપુ ! ભૂલો પડતો.

❀

૨૯

જયતુ ! અયિ ! જયતુ ! જગન્જ્યેષ્ઠ ! ત્હારા.

કોટિ ભડ વીરના શૌર્ય શું શૌર્ય હો !
કોટિ ગજસિંહના જોસ શું જોમ હો !

કોટિ નરનારની ભક્તિ શી શક્તિ હો !
કોટિ રવિચન્દ્રની કાન્તિ શી કીર્તિ હો !

હસ્તે બલપૂર હો !
પાલવે અભય હો !
નેત્રે સુરઅગ્નિ હો !
ભાલે જયજ્યોત હો !
જયતુ ! અયિ ! જયતુ ! જગન્જ્યેષ્ઠ ! ત્હારા.

૨૬

જય ત્રિભુવનેશ્વરી !
જય લોકલોકની વિધાત્રિ ! જય મહેશ્વરી !
જય સદ્‌બુદ્ધિ ! સ્મૃતિ ! ધૃતિ ! જય પુણ્યપ્રેરણા !
જય ત્રિગુણાત્મની માયા ! જય જગઆદેશના !
જય મહાશક્તિ ! દુર્ગે ! જય વિશ્વચેતના !
જય ત્રિભુવનેશ્વરી !

જય આશાપૂરી ! સહુપ્રકાશિનિ ! પૂર્ણકલા હો !
જય જીવનશ્રી ! સુન્દરતા ! સ્વર્ગ સુધા હો !
જય બ્રહ્મલીલા ! બ્રહ્મછાયા ! બ્રહ્મપ્રભા હો !
જય ત્રિભુવનેશ્વરી !

જય શ્રધ્ધે ! જયધ્વજધારી ! વિશ્વવિજયિની !

જય ધાત્રી વિભુ વિરાટની ! જય સર્વપાવની !

જય જગજ્જનની અંબે ! જય બ્રહ્મસ્વામિની !

જય ત્રિભુવનેશ્વરી !

જય લોકલોકની વિધાત્રી ! જય મહેશ્વરી !



૨૭

જયના જ્યોતિ જગત વધાવશે:
એવાં અમરોનાં બાળ,
એવાં અમરોનાં બાળ:
જયના જ્યોતિ જગત વધાવશે.

એને વદને વસન્ત કેરાં ફૂલડાં ઉગે;
એને નયને તો સૂર્યના પ્રતાપ ઝગઝગે:
એને હૈયે
હા! એને હૈયે
તો મૈયાની ઉપાસના રહે:

એવાં અમરોનાં બાળ.
એવાં અમરોનાં બાળ
જયના જ્યોતિ જગત વધાવશે.

❀

૨૮

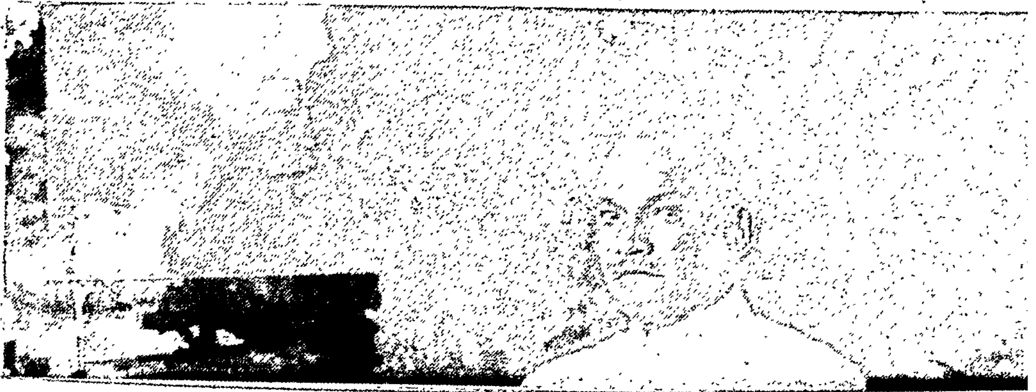
જય ! જય ! કુમાર ! આવો,
સાહેલી સહુ ! વધાવો;
આનન્દ આનન્દ આજે, વિજય વાજે
દિશદિશ ગાજે :
યશકુમાર ! આવો,
સાહેલી સહુ ! વધાવો.
જય ! જય ! કુમાર ! આવો.

જગત જુવે છે વાટડી, હો ! આવો;
અમૃત આણ્યાં તે લોકને ધરાવો;
સુરના સન્દેશ પૃથ્વિને સુણાવો :

પ્રેમભક્તિ ગ્રન્થમાળા

ઓજ અને અગર

1060



દેવનાં દુંદુભી વાગે,
બ્રહ્માંડ જાગે,
જયપરાગે
પથકુમાર ! આવો,
સાહેલી સહુ ! વધાવો
જય ! જય ! કુમાર ! આવો.

૨૮

જય ! જય ! કુમાર ! આવો,
સાહેલી સહુ ! વધાવો;
આનન્દ આનન્દ આજે, વિજય વાજે
દિશદિશ ગાજે :
યશકુમાર ! આવો,
સાહેલી સહુ ! વધાવો.
જય ! જય ! કુમાર ! આવો.

જગત જૂવે છે વાટડી, હો ! આવો;
અમૃત આણ્યાં તે લોકને ધરાવો;
સુરના સન્દેશ પૃથ્વિને સુણાવો :

મંજરી

દેવનાં દુંદુભી વાગે,
બ્રહ્માંડ જાગે,
જયપરાગે
યશકુમાર ! આવો,
સાહેલી સહુ ! વધાવો
જય ! જય ! કુમાર ! આવો.

*

૨૯

જરા બાલાને બળતી બચાવો, સજન!
બાલાને બળતી બચાવો રે,
જરા બાલાને બળતી બચાવો, સજન!

આશા ભર્યાં ઉછરતાં પ્રિય બાલબાલા,
સંસાર મધ્ય વડવાનળ કેરી જ્વાલાઃ
બાલાને બળતી બચાવો રે,
જરા બાલાને બળતી બચાવો, સજન

પોષ્યાં દૂધે અમૃતથી અજવાળી ગોરાં,
તે વત્સ કાજ વિષઅશ્રુ તણા કટોરાઃ
બાલાને બળતી બચાવો રે.
જરા બાલાને બળતી બચાવો, સજન!

❀

૬૦

જરી તે શાન્ત લજ્જા ધાર.

લોલવિલોલ કપોલનો ત્હારો ગુલરેખ મોહનમંત્ર
સહૃદય કોઇ કુમારના કદી કરશે સ્નેહ અતન્ત્ર:
અહો! તુજ મદભર ગુલગુલશાન.

ઉંચે ઉગે જો! આકાશમાં શાણી ચન્દ્રીની શરદની રેખ;
શીતળ ત્હેની સાન્ત્વના ભૂંશી નયનશરે ન આલેખ
અયિ! રસામસ્તાનો આનન્દ.

ફૂલગુલાબી ત્હારી ઓઢણી, ત્હેમાં છૂપલા છાયા મોર;
ભોળી દૃષ્ટિ નહિં તે પ્રેર ના, એ તો મુગ્ધ હૃદયના ચોર:
હૃદયપદ તુજ પર નર્તન્તા.

મરકલડાં મીઠાં સુખનાં, મધુવદતા વદનના વિલાસ,

સ્નેહભૂખ્યા કોઈ સ્નેહીનું ઊંડું હૃદય ચોરી લેશે આશ:

મનોગમ એ સુખના સન્દેશ.

વારી લે, જરી વારી લે ત્હારા રમતા રસીલા એ ભાવ;

ખોટું હૃદયનું ખેંચતું ત્હેમાં લાડકડી ! નથી લ્હાવ:

૩૧

જોગીડા ! વસમી આ વનની વાટ.
વસમી–વસમી
વસમી આ વનની વાટ
જોગીડા ! વસમી આ વનની વાટ

નથી વડલા કે વિસામા વનમાં,
નથી નદીઓને ઘાટ :
જોગીડા ! વસમી આ વનની વાટ.

આથમે દિન, પણ કદી યે ન આથમે
અન્તર કેરા ઉચાટ :
જોગીડા ! વસમી આ વનની વાટ.

૬૨

ઝીલો પ્યારે ! ઝીલો જગ જે ઝીલાયું:
  અમારી આંખમાં નહિ આંસુ માયું.

જમીન પડશો, જમીન જલશે સદા તો;
  પધારો, ગોદમાં ક્યાં એ નમાયું.

પલક–ઘડી એ ન થંભ્યું તો અરેરે !
  હઠીલું નીર વહી ચોધાર ધાયું.

વિધિ ! તુજને શું ઉપેક્ષા વીર ! હતા ?
  અમીપ્યાલો બનાવી ઝેર પાયું.

કીધાં જખમો કરે જે કામ ભાવમાં,
  શું ડાબે હાથ ફલ આ ત્હેનું સ્હાયું ?

પ્રભો ! ક્યહાં આજ બેઠા નેન મીંચી ?
  રડે આ બાળુડું, નથી જો ! પરાયું.

રુદન ! ઉઠ, ફોડ નભ પ્રભુને જગાડી:
  નથી ગોતન કદી જડતાં સમાયું.

૩૬

તરછોડો શું હાથ ?
પ્રિયંવર ! શું તરછોડો હાથ ?

તરછોડી હૈયે થકી જાવ તો
જાણું ખરા જગનાથ :
પ્રિયંવર ! શું તરછોડો હાથ ?

નહિ છૂટે સંગાથ :
પ્રિયંવર ! શું તરછોડો હાથ ?

૬૮

૩૪

દિલનાં પીંજરમાં પૂરાણી પ્રેમની પંખિણી:
મનની મનાઇ ત્ય્હાં મહારાણી, પ્રેમની પંખિણી.

માપી લીધો મહાસિન્ધુ જેમ અંજલિએ,
માપી લીધો પ્રેમસિન્ધુ એમ એક મીટે:

પછી આવરીને આંખડી ઉભી રહી, સખિ!
પછી ઢાળી દગપાંખડી ઢળી રહી, સખિ!
દિલનાં પીંજરમાં પૂરાણી પ્રેમની પંખિણી

આત્મડાળે બેઠી જોતી આકાશમાં,
જીવનવનમાં ઉડન્તી જે ઉલ્લાસમાં,
હવે પંખિણી પૂરાણી પીંજરપાશમાં,
રસનાં ફૂલડાંની સુવાસમાં,
અણદીઠાં અમૃતની આશમાં:
દિલનાં પીંજરમાં પૂરાણી પ્રેમની પંખિણી.

૩૯

દેવ દેવભાગથી સન્તોષજો રે,
  દેવ ત્હમને સન્તોષશે;
હરિનાં હવિ સદા સમર્પજો રે,
  હરિ ત્હમને ઉશાવશે.

ત્હને જગની વિભૂતિઓ વધાવજો;
ત્હને દેવતાઓ દિવ્યતા સુઝાવજો:
અમરનાથ અમર કીર્તિથી સુહાવજો:

કાળના કિરીટ લ્હેરજો, બાળ!
ગ્રહીશ. ના. ચૈતન્યની વરમાળ.

દેવ દેવભાગથી સન્તોષજો રે. ચિ.

૩૬

ધન્ય હો ! ધન્ય જ પુણ્યપ્રદેશ !
આપણો ગુણિયલ ગુર્જર દેશ :
હેમચન્દ્રની કૌમુદીઉજળો,
કીધ પ્રભુએ ય સ્વદેશ :
આપણો ગુણિયલ ગુર્જર દેશ.

શ્રીસોમથી ય જૂનાં,
ઇન્દ્રપાંડવથી યે પ્રાચીન.
સોમનાથ, ગિરિનગર, દ્વારિકા : ધ્યાનવિલીન :
યુગયુગ તીર.
ઊભીને કાલસિન્ધુને સુધીર.
ગાજતે મંજરી ભર્યુ

ધન્ય તું ! ધન્ય જ ગુર્જરદેશ.

*

૩૭

નમેરા એ હૃદયના ભાવ, વ્હાલી !
તથાપિ ઉર લે રસલ્હાવ, વ્હાલી !

મહાતોફાન જીવનમાં છવાયાં;
રમો તુજ વ્યોમમાં રવિતેજ, વ્હાલી !

મળ્યું સૌભાગ્ય, ચિર ત્હારૂં વિરાજો !
વધાવીશું વડી આનન્દ, વ્હાલી !

અહા ! મુજ કંટકો વેરેલ શય્યા;
ગુલાબી આવજો તુજ નીંદ, વ્હાલી !

પ્રભા ને મંજરીના હાર ગૂંથી
ધરાવો દેવસખી તુજ શીર્ષ, વ્હાલી !

વિમલ સ્નેહાંજલિથી પાય ધોવા,
રહ્યાં તે રાત્રિનાં મુજ સ્વપ્ન, વ્હાલી !

પ્રકાશે તેજ ભરી આકાશ તારા;
ગેંયા અન્ધારનાં મુજ ગીત, વ્હાલી !

ધીરી; અયિ ! અનંતના તારી ઉડીશું;
ભર્યાં સ્નેહે પ્રભુના દેશ, વ્હાલી !

*

૩૮

નયણાં મ્હારાં નીતરે,
  કોઈ લ્યો નયણાંની ધાર:
સાગર મ્હારા છીછરે,
  કોઈ લ્યો સાગરની સાર.

અભ્યાગતનાં આંસુડાં,
  કોઈ લ્યો હૈયડાંના ભાર:
પરમારથનાં હૈયડાં
  ક્‌હોઇ આપો કો આધાર:
હા ! કોઈ લ્યો નયણાંની ધાર.

સ્મરણે સંકટ સાંપડયાં,
કોઇ દ્યો સ્મરણોનાં દ્વાર;
કરણે કારણ ના જડયાં,
કોઇ કૂડો કરણોનાં કાર :
હા ! કોઇ લ્યો નયણાંની ધાર.

ઉરના સાગર છીછરે,
કોઇ લ્યો ઉર કેરી સાર;
નયણે આત્મા નીતરે,
કોઇ લ્યો આત્માની ધાર :
હા ! કોઇ લ્યો નયણાંની ધાર.

૬૧

નેણલાંનાં કિરણ કેરી કૂંચીએ હૈયાં ઉઘાડજો !
રેલશે રતનભંડાર,
દેવ ! હૈયાં ઉઘાડજો !

વાયુની વિહારલહરીએ ચ્હડી હૈયાં ઉઘાડજો !
ગિરિવરનાં ખોલજો દ્વાર,
દેવ ! હૈયાં ઉઘાડજો !

૪૦

નભલે પધરાવી ચન્દ્ર ! પૂજું-પૂજાવું,
મ્હારા રસિયાને કંઈક ત્હારાં હાસ જો હસાવ;
મ્હારા રસિયાને કંઈક ત્હારાં હાસ જો હસાવ.

ક્યાં ફૂલડાં સલૂણાં કોડ કરી જશે:
આવી વિજોગણી વસન્ત રાજ ! વહી જશે:
મોંઘા મનના મનોરથો ય રહી જશે :

પિયુ ! કોકિલા બોલાવે, આંબામંજરી ઝૂલાવે,
મનદેવ આ મનાવે. રસિકરાજ ! હો મનાવ;
રસિકરાજ ! હો મનાવ.

૪૧

પધારો, પંખીડાં પરદેશવાસી હો !
પધારો, મોકળી છે અમ અગાસી હો !

કુશળ છે ત્ય્હાં પ્રજા ને સૌ પ્રજાના પાલ ?
કુશળ છે રાજ ! ત્ય્હાં મિત્રોની રાશી હો !

કુશળ વાયા અનિલ પન્થે પ્રભુપ્રેરેલ ?
કથા કંઇ તો કહો, વ્હાલાં પ્રવાસી હો !

કહો, ઘાડી સખા ! કે પાતળી રજની ?
પ્રભા કેવી મધુરમધુ ત્ય્હાં વિલાસી હો !

૪૨

પરમ પ્રેમ પરબ્રહ્મ.

માત પ્રેમ, તાત પ્રેમ, પુત્ર પ્રેમ, પુત્રી પ્રેમ;
દમ્પતીના દેવ પ્રેમ, પ્રેમ છે સંસારસાર :
પરમ પ્રેમ પરબ્રહ્મ.

દયા પ્રેમ, દાન પ્રેમ, ભક્તિ પ્રેમ, જ્ઞાન પ્રેમ;
યોગ પ્રેમ, મોક્ષ પ્રેમ, પ્રેમ તે સંન્યસ્તાધાર :
પરમ પ્રેમ પરબ્રહ્મ.

મંજરી

સ્થૂલ પ્રેમ, સૂક્ષ્મ પ્રેમ, વિશ્વ કેરો મન્ત્ર પ્રેમ;
સૃષ્ટિના સુવાસ પ્રેમ, પ્રેમ તેજ કેરો પાર :
પરમ પ્રેમ પરબ્રહ્મ.

આત્મનો વિકાસ પ્રેમ, જીવનપ્રકાશ પ્રેમ,
પ્રેમ-પ્રેમ, સર્વ પ્રેમ : પ્રેમનો આ પારાવાર :
પરમ પ્રેમ પરબ્રહ્મ.

૪૩

પરમ શબ્દ એ સુણો,

હો ! પરમ શબ્દ એ સુણો,

બોલે બ્રહ્માંડે બ્રહ્મબંસરી તણો ;

રટે આનન્દ–આનન્દ સ્થૂલસૂક્ષ્મનાં કણો :

પરમ શબ્દ એ સુણો.

એ શબ્દ કો ગહન આત્મિક વાણ બોલે,
એ શબ્દ વીંધી ત્રણ લોક અપાર ડોલે.
મન્દ–મન્દ જેમ ફોરે મધુર ફૂલડાં સખિ !
ચન્દ્ર–ચન્દ્ર જેમ વહે અમૃતચન્દ્રિકા. સખિ !
એવી ધીરી,
એવી ધીરી ઓ અધીરી ! બજે બ્રહ્મબંસરી :

પરમ શબ્દ એ સુણો.

માની મહાસભા માનવભાગ્યનો, હો!
કલ્યાણમંગલ ભજે સુરમંડલીઓ.

ગાજે દેવતાનાં દુંદુભી આનન્દનાં,
ગીત નન્દનનાં નન્દિની ને નન્દનાં :
ઊંડે પડઘા અનન્તતાની ઝાડીમાં ઘણો,
ઝીણી તારલીનાં કિરણ સરિખડાં ઝીણો ઝીણો :
પરમ શબ્દ એ સુણો.

૪૪

પિયુ ! પ્રેમનું પ્રભાત,
પિયુ ! પ્રેમનું પ્રભાત,
પ્રગટ્યા પ્રકાશ પરમ સ્નેહના જો !

પિયુ ! ઉતરી એ રાત,
પિયુ ઉતરી એ રાત.
સૂરજો તપે છે દિલે–દેહમાં જો !

અમે આશાને આંગણે ઉભાં હતાં:
અમે ભાવીનાં આભમાં જોતાં હતાં;

ઉગી ભાગ્ય કેરી ભાત,
ઉગી ભાગ્ય કેરી ભાત,
ઉઘડ્યા ઉજાસ સૌભાગ્યના જો !
પિયુ ! પ્રેમનું પ્રભાત.

૪૯

પુરના પરદેશી ! અમારે તીર્થે ય આવજો;
ઓ આતમદેશી ! આત્માને તીર્થે ય આવજો.

ગંગા નથી, સ્નેહગંગાનો ઘાટ આ
તહમારે પગલે સુહાવજો :
પુરના પરદેશી ! અમારે તીર્થે ય આવજો.

જોગી-વૈરાગીની સાથે સન્દેશડો
પુણ્યાળુ ! પુણ્યનો કહાવજો :
ઓ તીરથવાસી ! આત્માને તીર્થે ય આવજો;
ઉરના જગવાસી ! અમારે તીર્થે ય આવજો

૪૬

પેલા આભઝરૂખે અભંગ

સજનિ ! સ્વર્ગનાં વાગે મૃદંગ.

ધીરાં હો ! ધીરાં, હૈયાં શાં, વાગે,

જગમાં પડે પડછન્દ;

ધિનિકિટ ધિનિકિટ મધુરાં શાં ગાજે

આયુષ્યના આનન્દ :

પેલા આભઝરૂખે અભંગ

સજનિ ! સ્વર્ગનાં વાગે મૃદંગ.

ઉર–ઉરને આમન્ત્રણ આવે,

ચાલ સખિ ! દેવદ્વાર;

પ્રેમનો પારાવાર ડોલે ત્ય્હાં,

પૃથ્વીમાં સ્વર્ગ ઉતાર :

પેલા આભઝરૂખે અભંગ

સજનિ ! સ્વર્ગનાં વાગે મૃદંગ.



૪૭

પ્રભો તુજ દ્વારમાં ઉભી જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !
જગતના ચોકની વચ્ચે જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !

નથી લીધી પ્રભો ! દીક્ષા, નથી ઓઢી કફની ;
નમી તુજ પાય છું ત્હેવો જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !

કમંડલ માહરૂં ખાલી, ભર્યું તુજ અક્ષયપાત્ર ;
દીઠી ભંડારમાં ભિક્ષા, જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !

ઘટા ઘેરી પડી નભની, ન મુજ નયનો ભેદે ;
શ્રવણ તે ભેદશે ત્હારાં ? જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !

વિરાજે છે તું દિલદરિયાવ, અયિ અદ્ભુત યજમાન !
અણુ શું તો અમીકણ દે, જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !

ઘડાવી પાવડી જગનાથ ! પ્રવૃત્તિ કેરી ;
ચ્હડી તે પર જીવન ધપતાં જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !

નહીં કાંઇ મળે ત્હો યે મળ્યું દર્શનનું દાન ;
સળી–સળગી મીટે મીટ, ને જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !

ઊંડી ઝોળી રહી અધૂરી, જરી તલ ભીંજાયું ;
જડ્યું જીવનું જીવન મ્હારૂં, જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !

જગતના ચોકની વચ્ચે જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !
પ્રભો ! તુજ દ્વારમાં ઉભી જગાવ્યો મ્હેં અહાલેક !

૪૮

પ્રીછજો એ પ્રેમને, હો પૌરવકુલમોર !
આપ ચન્દ્રદેવ, ઓ ચતુર છે ચકોર.

આભકાંઠે ઊભી જગ કરે છો ઝાકઝોકાર :
કોઈ એને નહિ ઉજાળો ? અંતરના ચોર ?
આપ ચન્દ્રદેવ, ઓ ચતુર છે ચકોર.

આઘું જુવે, પાછું જુવે, સંકોરે સાળુકોર :
અણબોલી ઉડન્તી કરે આંખડલી મટકોર :
પ્રીછજો એ પ્રેમને, હો પૌરવકુલમોર !

૪૧

પ્રેમનો પદારથ પારખો, રે પરખન્દા સન્તો !
કામનાનાં કૌવચ ઓળખો, રે પરખન્દા સન્તો !

આ શુક્ર ઉગ્યો, ને ગુરુ ઉગ્યો,
  ત્હો ય અજવાળાં આભે ન થાય;
પણ ચન્દ્ર ઉગ્યે સોળપાંખડી
  પેલાં અન્ધારાં રાતનાં ધોવાય
    રે પરખન્દા સન્તો !

કામનાનાં કૌવચ ઓળખો રે પરખન્દા સન્તો !
પ્રેમનો હીરલો પારખો, રે પરખન્દા સન્તો !

૫૦

પ્રેમાનન્દજ્યોત જાગી આજ પ્રેમમન્દિરે :
પુણ્યનાં પ્રારબ્ધ તેને દેવના દીવા કરે :
પ્રેમાનન્દજ્યોત જાગી આજ પ્રેમમન્દિરે.

ગુલના સન્દેશ વાયા, આવ્યા પ્રેમજોગીરાયઃ
અમૃતની ભરતી દિલની ઉર્મિઉર્મિએ તરે :
પ્રેમાનન્દજ્યોત જાગી આજ પ્રેમમન્દિરે.

ગળીગળમાંથી ગુંજે પડઘા આ પ્રેમકુંજે;
પ્રેમદેવની ધૂપે છે આરતી ઉરે ઉરે :
પ્રેમાનન્દજ્યોત જાગી આજ પ્રેમમન્દિરે.

*

૬૧

ફૂલ વીણી વીણી ગૂંથ્યો મ્હેં તો હાર રે,
હું તો વેચવાને નીસરી.

ફૂલડે વધાવે, આવો, નાનકડી નાર :
કોઈ લેશો કે ?
મ્હાલશો કે ?
ફૂલ વીણી વીણી વિ.

ગુલ્મરંગી મોગરા ને બાગરંગી ડમરા:
પ્રેમમાં પરોવી મ્હેં તો આંસુડાંની ધાર :
કોઈ લેશો કે ?
મ્હાલશો કે ?
ફૂલ વીણી વીણી વિ.

૯૬

બાલા ! ઉગે ઉગે ત્ય્હાં વળી આથમે રે લોલ:
બાલા ! ઉદયાસ્ત વાદળીને પાંખ:
મ્હારે જોવી જોવી, ને રોવી ફરી રે લોલ.

બાલા ! ઉઘડે ઉઘડે ત્ય્હાં બીડાય છે રે લોલ;
બાલા ! મટકાં એ વીજળીને આંખ:
મ્હારે જોવી જોવી ને રોવી ફરી રે લોલ.



નથી જગતનો અન્ત જયા ! એ,
નથી ન્હોતરૂં એ અમરોનું;
નથી પ્રભુપ્રેરણા,
એ સહુ ભ્રમણા:
એ ઇન્દ્રજાળ કંઇ અસુરોનું.

બોલે—બોલે છે ગિરિઓમાં મોર,
ઢેલડ ટહૂકો કરે;
મ્હારે અન્તર ઉછળે અંકોર
જીવન ઝોલે મ્હડે.

*

૯૯

બ્રહ્માંડ બ્રહ્મે પાથર્યું સુખકુંજ સમ ઊંડું
ત્હાં એકલો ઉડું;
જન, જગત, સૂર્ય, સુહાગી જ્યોત્સ્ના: વિશ્વ બહુ રૂડું.
પણ એકલો ઉડું.
બીડ્યાં પ્રગટતાં પીંછ મ્હેં, પડ્યો પડ્યો 'અહાલેક,'
સુણ્યું સાધુઓએ 'અલખ;'
હિમમાળ કેરાં શિખરશિખરે શબ્દ એ કૂડું :
હું એકલો ઉડું.
રસના ઉછળતા મોજ ! અયિ સૌન્દર્યના સિન્ધુ !
મુજ ખૂટિયાં બિન્દુ;
વિદ્યુત્માલ ! આ છમતી મ્હને, પડશે રંગે કૂડું :
હું એકલો ઉડું.

ગર્જે મહાનદ ખીણુ ભરી, નભં એ ઝીલે ઝમકાર,
ભીષણ ઢળે જલધાર;
આઘી ગુફાએ જોગીની, ગૂઢ મન્ત્ર ત્હાં છોડું;
ને એકલો ઉડું.

દીધું વિધિએ તે પીધું, લીધું રૂપ અવધૂત ઘોર,
તોડી જગતના તોર;
ભયભૂલણી જગજીભ છો ભાખે હવે ભૂંડું :
હું એકલો ઉડું.

મૂંઝવે મનુજને એવી આ વનવન વહે એકાન્ત,
પશુબોલ પડિયા શાન્ત;
અંઘોળ કરી આનન્દના વાઘા વિરલ ઓઢું,
ને એકલો ઉડું.

સુન્દર ભલે સૃષ્ટિ હજો મનમોહિની અભિરામ,
ન્યારાં અમારાં ધામ:
એકાકી આભે ઉતરી, એકાકી ભમી, બુડું :
હું એકલો ઉડું.

૯૬

ભવસાગરમાં ડોલે હો ! માનવનાવ.

જો ! પૂર ઘૂમે,
તોફાન ઝૂમે:
કાલના તરંગે હો ! કરે આવજાવ,
માનવનાવ.

મહાસાગરમાં ડોલે હો ! માનવનાવ.

૫૭

મનનો હરનાર મનોહર એ,
હું ક્યહાં શોધું
મનનો હરનાર મનોહર એ ?
સખિ ! કઇ કુંજે મનનો હરનાર મનોહર એ ?
જીવનનીર મ્હારાં ધેરાં ધેરાં વ્હેનારાં,
જલ કેરે કાંઠડે ઉભો એ;
પાટ ભરીને ઊંડો પડછાયો પાડયો રૂડો,
હૈયે તો હેનથી ઝીલ્યો એ :
ક્યમ જાય ચટી યે ભૂલ્યો એ ?

૯૬

મેના પોપટજીને વિનવે રે,
કેસૂડાં શાં અણિયાળાં નાક
પોપટ ! ત્હમે ક્યમ કીધાં રે ?

લીલાં આંગળિયે પાંદડાં રે,
વાળી મનોહર પાંખ
પોપટ ! ત્હમે ક્યમ ઘડી રે ?

અમૃતકંઠની માધુરી રે,
નયણાંમાં નેહ હસન્ત :
પોપટ ! ત્હમે ક્હાં પામ્યા

*

*

*

વળતા પોપટજી બોલિયા રે,
એક દિન લાગ્યો'તો થાક :
મેના ! વ્હાણાં બહુ વીત્યાં કે ?

ઉડતો થંભ્યો આ આંબલે રે;
ભાળી તમ રસભરી આંખ :
મેના ! ત્હમે **નવ** જાણો કે ?

આવી બેઠો સુખસ્હોડમાં રે,
પછી લીધો વેશ વસન્ત :
મેના ! ત્હમે વીસર્યાં કે ?

૯૧

મ્હારી ભરછક હેલ છલકાય રે,
સખિ ! નમતાં હું નીતરૂં;
મ્હારૂં અઢળક ઉર ઢળી જાય રે,
સખિ ! નમતાં હું નીતરૂં.

મ્હારી હેલ, ત્હેવું રૂપ;
મ્હારા રૂપ જેવું ઉર :
મ્હારા હૃદય સમું હશે લલાટ કે ?
સખિ ? નમનાં હૂં નીતરૂં.

મ્હારી ભરછક હેલ છલકાય રે,
સખિ ! નમતાં હૂં નીતરૂં.

ૐ

૬૦

મ્હારો હીંચકો રે અમરવેલડીની માંહ્ય;
અમરવેલડીની માંહ્ય;
અમરવેલડીની માંહ્ય;
મ્હારો હીંચકો રે અમરવેલડીની માંહ્ય.

વીજળી જ્યમ ગગન માંહ્ય,
કવિતા કવિનયન માંહ્ય,
એમ હીંચી હ્રદય માંહ્ય
પ્રેમરાય
ગાયઃ

પ્રેમહીંચકો રે હ્રદય વેલડીની માંહ્ય;
હ્રદયવેલડીની માંહ્ય;
હ્રદયવેલડીની માંહ્ય;
પ્રેમહીંચકો રે હ્રદયવેલડીની માંહ્ય.

✽

૬૧

યૌવન બોલાવે આ વાર
સુણજો ઉરના એ ટહુકાર:
સખિ! સૌભાગ્ય તણા સત્કાર:
યૌવન બોલાવે આ વાર.

પવન તણી લહરી-લહરીમાં ઉડતા એ ઉચ્ચાર:
દિશદિશ કંઇ કંઇ - કૌતુક કહાવે;
આગુબોલ્યાં આમન્ત્રણ આવે
રસની ઝાંઝરીના ઝણકાર.
ભણે જો! ભવના જયજયકાર.
યૌવન બોલાવે આ વાર.

❦

૬૨

રમ્ય લહરીઓ હૃદયની હાસે,
મરકલડાં ભરી કાન્તિ વિકાસે;
સુતનુલતાના આદર મધુરા
ભાસે ! આ શાને ?

* * *

આત્મન્ લળી લળી પાલવ ઢાળે,
લોચન કંઇ કંઇ પ્રશ્ન નિહાળે:
દીન વદનના અનિમિષ કંપકા
ભાસે ! આ શાને ?

❧

૬૩

લોકલોકની બોલી બોલો

शतं जीव शरदः ;

ધર્મના પ્રતિપાલનાર્થે,

પ્રભુના જયમન્ત્રણાર્થે

शतं जीव शरदः.

જ્યહાં સુધી વહે ગંગ ભૂમિ પાવન કરી,

જ્યહાં સુધી ગર્જે મહોદધિ જગ ભરી,

ત્યહાં સુધી તવ અમલ યશ

હો અચલ કાલતરંગમાં :

शतं जीव शरदः.

દેવ—માનવ સર્વ બોલો
शतं जीव शरदः;
દેશના ઉદ્ધાર કાજે,
લોકના કલ્યાણ કાજે,
शतं जीव शरदः.

જ્યહાં સુધી છે નિયમન્યાય સુઉજ્જવળાં,
જ્યહાં સુધી છે સૂર્યસોમ પ્રભાવતાં,
ત્યહાં સુધી તવ અમલ યશ
હો અચલ કાલતરંગમાં:
शतं जीव शरदः.



૬૪

વનવનનાં અન્ધારાં વામશે,
હો ! આવશે એવાં કો આભનાં તેજ:
હો ! સન્તજી ! એવાં કો દેવનાં તેજ.

જેવો વિશ્વ પ્રકાશી વ્યોમ વિલસે પ્રાતઃસમેનો રવિ,
જેવો રાત્રિ સુહાવી ચન્દ્ર ચમકે પીયૂષનો રાજવી,
જેવાં એ કિરણો અનસ્ત ધ્રુવનાં આવન્ત મિષોન્મિષે,
એવાં વર્ચસ્ બ્રહ્મનાં ઉતરશે, અન્ધાર ઉજાળશે.

જગજગનાં અન્ધારાં વામશે,
હો ! આવશે એવાં કો દેવનાં તેજ;
ઉરઉરનાં અન્ધારાં વામશે,
હો ! આવશે એવાં કો બ્રહ્મનાં તેજ:
હો ! સન્તજી ! એવાં કો બ્રહ્મનાં તેજ.

૬૯

વિરાટનો હિન્ડોળો ઝાકમઝોર;
કે આભને મોભે બાંધ્યા દોરઃ
વિરાટનો હિન્ડોળો.

પુણ્યપાપ દોર, ને ત્રિલોકનો હિન્ડોળો,
ફરતી ફૂમતડાંની ફોરઃ
ફૂદડીઓ—ફૂદડીએ વિધિના નિર્માણમન્ત્ર
ટહુકે તારલિયાના મોરઃ

વિરાટનો હિન્ડોળો ઝાકમઝોર.

૬૬

વેણુ લઇયે ને દઇયે,
હૈયાની, સૈંયા !
વેણુ લઇયે ને દઇયે.

તું જગમોહન,
હું રસશોભન;
દિલને વસ્યાં દરિયે:
હૈયાની સૈંયા !
વેણુ લઇયે ને દઇયે.

તું નટનાગર,
હું રૂપસાગર:
ભરતી બંધ ભરિયે:
હૈયાની, સૈંયા !
વેણુ લઇયે ને દઇયે.

૬૭

શુભના શુકને હો ! સંચરો, મહારાજ !
રણને જીતીને વ્હેલેરા વીર ! પધારજો,
મ્હારા રાજ !
જગને જયડંકે ધરણી ધ્રૂજાવજો,
મ્હારા રાજ !
ઘોડો મ્હારો યશપંખાળો, ને ઉડશે;
ઘોડો મ્હારો જયપંખાળો, ને જીતશેઃ
ગરવો રણધ્વજ આ ફરફરે, મહારાજ !
સુભટોનાં હૈયાં એવાં રણની રમણે ચ્હડયાં,
મ્હારા રાજ !
શૂરનો મહેરામણ ઉલટયો, મહારાજ !
વીરો કેરા પગના પડે છે પડછન્દવા,
મ્હારા રાજ !
શુભના શુકને હો ! સંચરો, મહારાજ !

૬૮

'સખિ ! નવવસન્ત સૂર મધુમધુરા વીરા લાવશે,
સખિ ! નવકુસુમો પૂરશે સમીરે સૌરભભાર ;
સખિ ! નવરસીલી કાન્તિ નયનનયનમાં આવશે,
ત્ય્હારે સંભળાશે કંઇ પ્રીતમના ગુંજાર :'
ફૂલડાં ! પ્રિયના હૃદયે જઇને ક્‌હેજો એટલું.

૬૯

સખીજન ! ફૂલફૂલનાં એ બાણ

ભલી હો ! મારો મા મુજને ;

અન્તર્ઝાળ જલાવી ન શમવ્યે

શાપ થશે તુજને :

અલી ઓ ! શાપ થશે તુજને :

સખીજન ! ફૂલફૂલનાં એ બાણ વિ.

અન્તર્ઝાળ જલાવી ન શમજ્યં
શાપ થશે તુજને :
અલી ઓ ! શાપ થશે તુજને :
સળીજન ! ફૂલફૂલનાં એ બાણ વિ.



૭૭

સજન ! ત્હારે નયનન નાચે મોર.
નયનન નાચે મોર,
સજન ! ત્હારે નયનન નાચે મોર.

કીકીમંડળથી પ્રગટે કિરણપ્રભા !
જગ છાયાં ઘનઘોર :
સજન ! ત્હારે નયનન નાચે મોર.

નાચો કાળજાની કોર :
સજન ! ત્હારે નયનન નાચે મોર.

૭૧

સહિયર ઝીલજો રે
સલૂણાં જીવનવનનાં સ્વપ્નાં

પૃથ્વિના છેડાઓ જ્યંહી વિરમતા,
આભના પડદાઓ જ્યંહી લટકતા;
અલપઝિપાળી આંખડી શાં ઉઘડતાં
જીવન કેરાં સ્વપ્ન ત્યંહા ઝબકતાં.
જલ મંહીના છાંયડી શાં છળી જતાં,
દેખાઇ—દેખાઇને ઉડી જતાં;

ઝગકતી વીજ શાં રે
જગતમાં ઝબકે ને ઉડી જાય;
જઉં હું ઝાલવા રે,
કિરણ શાં ઝાલ્યાં એ ન ઝલાય.

કહેને, શાં હશે રે
એ અદ્ભુત વિચિત્રો મુજ તપનાં?
સહિયર! ઝીલજે રે
સલૂણાં જીવનવનનાં સ્વપ્નાં.

✻

૭૨

સંકોરી આભ કેરી ઝાલરો
સુન્દરી ઉતરે સંસારમાં :

જીવનના સ્હવારમાં,
કંઈ સ્વર્ગના શણગારમાં :
સંકોરી આભ કેરી ઝાલરો.

માથે છે માલા મન્દારની,
હૈયે છે હાર શણગારની,
દેવોનાં દેવકુલના ભારની :

ઉગ્યો જગમાં સૌભાગ્ય કેરો ભાણ હો !
મનુકુલનું ઉતરે મહાકલ્યાણ હો !

અમૃતના કુંભ ભરી લાવિયા,
હૈયાની હેલમાં રસધારને;
પાશે ભરથારને,
આર્યના સંસારને :
સંકોરી આભ કેરી ઝાલરો.



૭૩

સાગર સખે ! મુજ કાનમાં એવું કંઈ તો ગા;
જીવ્યું મીઠું લાગે મ્હને એવું કંઇ તો ગાઃ
સાગર સખે !

મહાભાવી ત્હારાં ગીતડાં, ત્હેના તાનમાં ભેદો ઊંડા;
ગૂઢ અર્થ ના ઉકલી શકે, ઉકલે એવું તો ગા.
સાગર સખે !

શાશ્વત રહસ્યો ગર્જતી ઝમકે ત્હારી કરતાલ;
સ્હમજું ન ત્હેના તાલ, કંઇ સ્હમજું એવું તો ગા.
સાગર સખે !

સ્હમજું ન તે મુજ દીનતા, તુજ વૈભવો વિસ્તર, સખા !
ન સુણ્યું ત્રિલોક નાથ ! કંઇ એવું અહર્નિશ ગા.
સાગર સખે !

મુજ ઉર તુજ પર ઢાળીને હું પોઢી છું ભરરાત.
મુજ ઉરમાં અસ્ફુટ કંઇ ભરતો સખે ! તું ગા.
સાગર સખે !

મુખડે શું કરચલી પાડતો ? અવગણ મ્હને, ન વિમાસતો :
ગા ગા ચિરસ્થાયી ગાન તુજ, સ્હમજે ય ત્હેને ગા.
સાગર સખે !

ત્હારે જગતને બોધવું, પરમાવધિ સત્ય શોધવું ;
હું કોણ ? ગુરુ કર્તવ્ય આચરતો સખે ! ભવ્ય ગા.
સાગર સખે !

તું તો અમિત ઉદાત્ત રાજે, હું બાલુડી ચન્દ્રા ;
અહો ! મહાભાવ રાજવી ! તુજ રાજગીત તું ગા.
સાગર સખે !

તુજ પ્રાણમાં અમી રેડવું, રેડી પછી મ્હારે જવું;
હું આથમીશ, અણઆથમ્યાં કંઇ ગીત ત્હારાં ગા.
સાગર સખે !

મેઘ ગાજે, કાલ ગાજે, ગાજે ચૌદે બ્રહ્માંડ;
પણ તેથી યે પર પ્રભુવર ગાજે, તે ગીત લઇ લઇ ગા :

સાગર સખે ! મુજ કાનમાં એવું અલૌકિક ગા;
જીવ્યું જીત્યું લાગે મ્હને એવું હવે પ્રિય ! ગા :
સાગર સખે ! મુજ પ્રાણમાં એવું અમુલખ ગા.

❦

૭૪

સૂના આ સરોવરે આવો,
ઓ રાજહંસ ! સૂના આ સરોવરે આવો;
જૂનાં એ ગીતને જગાવો,
ઓ રાજહંસ ! સૂના આ સરોવરે આવો.

ક્‌હાં શુભ્ર માનસર ? ક્‌હાં અમ રંક આરો ?
ક્‌હાં પુણ્યશ્વેત વપુ ? ક્‌હાં ગિરિ આ અમારો ?
ઓ દેવપંખી ! કંઈ દૈવી નથી, તથાપિ
ઉદ્ધારવા અમ સરોવરિયે પધારો.

લીલા લ્હેકન્તા કાંઇ કંઠે મજાના,
સ્નેહે નમન્તાં ધીરે પગલે લજ્જાનાં,
અમારાં નીર આ સુહાવો :
ઓ રાજહંસ ! હૈયાને સરોવરે આવો;

હૈયાને સરોવરે આવો,
ઓ રાજહંસ ! હૈયાને સરોવરે આવો.

૭૯

સ્મરણ ! મા સતાવો, હું મ્હાવરી.

ઇન્દ્રરંગ આભે પૂર્યા, કુંકુમચન્દન ભાલે કર્યાં:
ફૂલફૂલે ચોક ભર્યા :

જોવાં ને રોવાં, એહ જોવાં ને રોવાં :
અલબેલડાના પ્રેમરંગે મ્હોવાં,
વિલાસરંગે રહોવાં :

કીકી–કીકીમાંથી ભ્રમર છૂટે;
ડંખે, ને દાહ દે એ દિલને :
રોમ રોમ ફૂવારા ફૂટે;
ઝંખે, ને શાપ દે અનિલને.

સ્મરણ ! મા સતાવો. હું મ્હાવરી.



૭૬

હું તો જોગણ બની છું મ્હારા વ્હાલમની;
વ્હાલમની,
પ્રેમઆલમની ;
હું તો જોગણ બની છું મ્હારા વ્હાલમની.

વનવનના મ્હેલ પ્રીતમ ! ત્હારા વિણ સૂના છે;
તીરથના ઘાટ પ્રીતમ ! જોગીથી જૂના છે;
રસિકો એ રસના ઉપાસકની :
હું તો જોગણ બની છું મ્હારા વ્હાલમની.

તરતરને પાને પ્રીતમ ! ભાગ્ય જો ! ત્હારૂં છે;
કુંઆરિકામાં પ્રીતમ ! નામ જો ! મ્હારૂં છે;
દાસી એ દિલના દિલાવરની :
હું તો જોગણ બની છું મ્હારા વ્હાલમની.



૭૭

હો જયા! વીતી વિતકની વધાઈઓ;
વીતી વિતકની વધાઈઓ,
દેવોના દેવની દુહાઈઓ:
હો જયા! વીતી વિતકની વધાઈઓ.

હતાં રાજ્ય ને પાટ, મહેલ હતા મનગમતા;
વનમાં નીરથવાટ ઝૂંપડલાં યે ના જડ્યાં.
વીતી વિતકની વધાઈઓ,
દેવોનાં દેવની દુહાઈઓ:
હો જયા! વીતી વિતકની વધાઈઓ.

વીતી વિતકની વધાઇઓ,
દેવોના દેવની દુહાઇઓ.
હો જયા! વીતી વિતકની વધાઇઓ.

ઉગ્યાં દુઃખનાં ઝાડ, એ પાને પાને પ્રેમ છે;
પડ્યા વિતકના પ્હાડ, એ પત્થર પત્થરમાં પ્રભુ.
વીતી વિતકની વધાઇઓ,
દેવોના દેવની દુહાઇઓ:
હો. જયા! વીતી વિતકની વધાઇઓ!

૭૮

હો–ઓ ! દુઃખનો દિલાસો એક યોગીનો અંચળો;
હો–ઓ ! પ્રારબ્ધનો પાસો એક યોગીનો અંચળો.

જે કાન્ત છે કેસરીનો સુવર્ણ,
સંસારનો જેહ હિરણ્યવર્ણ,
જે વિશ્વમોહવતું સુન્દર સૂર્યતેજ :
યોગી જનનો સહુસુભગ તે બ્રહ્મવર્ણો જ ભેખ.

હો–ઓ ! સંસારની શાન્તિ એક યોગીનો અંચળો;
હો–ઓ ! આત્માની કાન્તિ એક યોગીનો અંચળો.

✱

૭૯

આપો એ આશીર્વાદ, સજનસજની હો !
ભાણો એ કલ્યાણમન્ત્ર, ભાગ્યજનની હો !
ચિરંજીવ—ચિરંજીવ હો !
અમ ભરતભૂમિ હો !
આપો એ આશીર્વાદ, સજનસજની હો !

રસવન્તી પુષ્પવન્તી પુણ્યવન્તી હો !
સુફલવતી જીવનવતી
આત્મવતી પ્રભુપનોતી હો !
અમ ભરતભૂમિ હો !
આપો એ આશીર્વાદ, સજનસજની હો !

પ્રેયસંકોડથી અભિરામ,
શ્રેયસૂત્રસ્થાની વિશ્રામ;
પ્રેમલામ, પૂર્ણકામ, ક્ષેમકામ, ગુણગ્રામ હો

પ્રજાપ્રજાની પાવનકારિણી,
પૃથ્વિભૂષણ, ભવતારિણી;
ખંડખંડની ઉદ્ધારિણી:
મૃત્યુલોકની કલ્યાણિની હો!

જીવન સાફલ્યવન્તી, સૃજનહેતુસિદ્ધિવન્તી;

વિરાટને કિરીટ તિલકટીલડી સમ હો!
ઇતિહાસની અનસ્ત પરમ પૂર્ણિમા અમ હો!
મનુષ્યકુલની પ્રફુલ્લ નિત્યવસન્ત હો!
અમ ભરતભૂમિ હો!

ભાણો એ કલ્યાણમન્ત્ર, ભાગ્યજનની હો!

ગાઓ એ મહાકથા મનુષ્યમાદિની,
ગાઓ ભારતકુલ!

અનુક્રમ



કુલ ૮૦ ગીતો

પ્રેમભક્તિ જ ગ્રન્થમાળા

પ્રભુદાસ. બાબુભાઈ. [illegible]



મુદ્રક : મુદ્રણસ્થાન :

કેશવ હ. શેઠ,

મુદ્રણકલા મન્દિર,

ખાડાયતા

ચાર રસ્તા, અમદાવાદ

